
NOTAT 2009–18

Økonomi og arbeidsforbruk i produksjon av slaktekylling

Svein Olav Holien

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

Serie	Notat
Redaktør	Agnar Hegrenes
Tittel	Økonomi og arbeidsforbruk i produksjon av slaktekylling
Forfattere	Svein Olav Holien
Prosjekt	Slaktekylling – økonomi og arbeidsforbruk (D531)
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2009
Antall sider	13
ISBN	978-82-7077-761-7
ISSN	0805-9691
Emneord	slaktekylling, produksjonsinntekter, kostnader, investeringer, arbeidsforbruk, lønnsevne

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjettnemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskingene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruks- og matdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

Produksjon av slaktekylling har økt sterkt de senere årene. For mange bønder har det som før var en tilleggsproduksjon til andre jordbruksproduksjoner, fått stadig større betydning. Forbruket av slaktekylling har økt sterkt, så fram til høsten 2008 da forbruket stagnerte, har det vært sikker avsetning for produsert volum.

Produksjon av slaktekylling er svakt representert i NILFs driftsgranskinger i jord- og skogbruk. Det ble derfor bestemt at det skulle utføres en spesialundersøkelse av slaktekyllingproduksjon der en skulle samle inn økonomiske data om produksjonen, herunder produksjonsinntekter, variable kostnader, faste kostnader og investeringskostnader. En besluttet også å få med en oversikt over arbeidsforbruket i produksjonen, slik at en kunne beregne en del lønnsomhetsmål for slaktekylling.

Det ble samlet inn data fra åtte bruk med slaktekylling for årene 2005, 2006 og 2007. De fleste brukene ligger på flatbygdene i Trøndelag, men det er også med noen bruk på Østlandet. Vi benytter anledningen til å takke de bønder som har stilt sitt regnskap til disposisjon for oss slik at vi har fått samlet inn økonomiske og produksjonstekniske data som har vært nødvendig for prosjektet. Erland Kjesbu og Heidi Knutsen har lest gjennom manuskriptet og kommet med nyttige kommentarer. Anne Bente Ellevold har klargjort notatet for trykking.

Oslo, desember 2009
Ivar Pettersen

Innhold

1	INNLEDNING.....	1
1.1	Formål og framgangsmåte i undersøkelsen.....	1
2	PRODUKSJONSINNTEKTER OG KOSTNADER – SLAKTEKYLLING.....	3
2.1	Produksjonsinntekter.....	3
2.2	Variable kostnader.....	4
2.2.1	Kraftförcostnader.....	4
2.2.2	Innkjøp av daggamle kyllinger.....	5
2.2.3	Andre variable kostnader.....	5
2.3	Faste kostnader i kyllingproduksjon.....	6
2.4	Arbeidsforbruket i kyllingproduksjon.....	7
3	RESULTATBEREGNINGER SLAKTEKYLLING.....	9
3.1	Dekningsbidragsberegninger.....	9
3.2	Driftsoverskudd, arbeidsfortjeneste og lønnsevne.....	10
4	SAMMENDRAG.....	13

1 Innledning

Produksjon av slaktekylling er en produksjon som har fått stadig større betydning for mange bønder i løpet av den siste 10-årsperioden. Fra å være en liten tilleggsproduksjon har slaktekylling gitt stadig større bidrag til samla økonomisk resultat for mange bønder. Slaktekylling er konsesjonsregulert og det har vært grenser for hvor mye hver enkelt bonde kunne produsere hvert år. Dette taket for produksjon ble i 2003 hevet fra 80 000 slaktekylling per år til 120 000 slaktede og omsatte kyllinger per år. Når en også har opplevd en meget sterk økning i forbruket av slaktekylling, har det ikke vært problemer med avsetning av slaktekylling til tross for at produksjonen både per enhet og totalt har økt sterkt. Denne situasjonen hadde en fram til høsten 2008 da en til en viss grad opplevde overdekning av slaktekylling i forhold til forbruket. Dette førte til at de gode tidene for produsentene var over, lønnsomheten sank for både produsent og mottaker og enkelte mottakere fikk problemer med mindre salg og oppbygging av lager av slaktekylling.

I tabell 1.1 viser vi en oversikt over utviklingen i produksjon av slaktekylling i Norge med antall bruk og produsert totalt kg slakt av slaktekylling for perioden 2004–2008.

Tabell 1.1 Produksjon av slaktekylling i Norge

r	Antall bruk	Levert slaktekylling mill. stk.	Levert slaktekylling mill. kg
2004	511	42,2	44,3
2005	516	43,6	47,2
2006	542	48,4	52,9
2007	571	53,6	61,0
2008	637	61,0	73,0

Kilde: SLF, leveranseregisteret for slakt

De største kyllingfylkene er Hedmark, Nord-Trøndelag, Rogaland, Østfold og Sør-Trøndelag. Spesielt sterk har økningen vært i Trøndelagsfylkene. Målt i antall bruk har det totalt vært en økning på 25 prosent fra 2003 til 2008, produksjonsøkningen har vært 45 prosent fra 2003 til 2008 målt som antall slakta kyllinger og hele 65 prosent målt som produsert kg slakt.

Verdikjeden i kyllingproduksjon består av produksjon av rugeegg, klekkerier som produserer daggamle kyllinger, framføring av slaktekylling, slakterier som slakter kyllingen og til slutt bedrifter som viderefører kyllingslaktet til produkter som omsettes av dagligvarehandelen. I denne undersøkelsen er det framføring av daggammel kylling til kyllingslakt som blir analysert.

1.1 Formal og framgangsmate i undersøkelsen

Hovedformålet med undersøkelsen var å få bedre kunnskaper om produksjon av slaktekylling, både når det gjelder økonomiske data og produksjonsdata. Nortura har tilbud om effektivitetskontroll for sine leverandører der det blir gjort dekningsbidragsbere-

ninger. I tillegg ville vi samle inn data for faste kostnader, investeringskostnader og arbeidsforbruk for produksjon av slaktekylling.

Det ble tatt kontakt med en gruppe bønder som produserer slaktekylling. Dette skjedde på grunnlag av søknadsregisteret til Statens landbruksforvaltning for bønder som hadde søkt om produksjonstilskudd. Vi fikk avtale med 8 bruk som hadde slaktekyllingproduksjon opp mot konsesjonsgrensa på 120 000 kyllinger. Seks av brukene ligger på flatbygdene i Trøndelag, ett i Østfold og ett i Hedmark. Fem av brukene som leverte grunnlaget til denne undersøkelsen hadde slaktekylling i kombinasjon med annet husdyrhold. Fire hadde ammekuproduksjon, mens en hadde melkeproduksjon. De tre siste hadde slaktekylling som eneste husdyrproduksjon i tillegg til planteproduksjon. Hos disse bøndene fikk vi tillatelse til å bruke data fra skatteregnskapene slik at vi fikk samlet inn en rekke data fra produksjon av slaktekylling. Dette gjaldt både produksjonsdata og økonomiske data. I tillegg ble brukerne intervjuet med sikte på å få opplysninger om hvor mye som var investert i forbindelse med slaktekyllingproduksjonen, i form av kyllinghus og teknisk utstyr til dette. Det ble også gjort beregninger for å få en oversikt over hvor stor arbeidsinnsats som var nødvendig i produksjonen, dette blir målt som antall timer per år. Alle brukene som vi fikk data fra, hadde spesifisert produksjonsinntekter og variable kostnader som hørte til slaktekyllingproduksjonen. På den måten fikk en riktig fordeling på hver enkelt produksjon i de tilfellene der en hadde flere husdyrproduksjoner. For de faste kostnadene var det også greit å gjøre en fordeling på slaktekylling og andre produksjoner. Vedlikehold av kyllinghus og teknisk utstyr knyttet til dette pluss forsikring av hus hadde alle god kunnskap om. Andre faste kostnader som telefon, regnskapsføring, andre administrasjonskostnader og maskinkjøring ble det gjort en skjønnsmessig fordeling på. I de neste kapitlene gjengis noen av resultatene fra denne undersøkelsen.

2 Produksjonsinntekter og kostnader – slaktekylling

2.1 Produksjonsinntekter

Produksjonsinntektene i slaktekyllingproduksjon består i hovedsak av salgsinntekter av kyllingkjøtt. I tillegg kommer distriktstilskudd for kyllingkjøtt for deler av landet, fra Hordaland og nordover. Videre utbetales det avløsertilskudd med grunnlag i antall kyllinger som blir slaktet i løpet av året.

En avregning av en kyllingleveranse kan se slik ut:

- Spesial kylling, betalt per stk. sortert etter vektgruppe, 600 – 850 gr, 850 – 1400 gr og over 1 400 gr
- Kyllingkjøtt, kr per kg
- Kvantumstillegg, kr per kg
- Kvalitets- og avtaletillegg, per kylling
- Det trekkes for kasserte kyllinger på slakteriet

Tabell 2.1 Salg av kylling for arene 2005, 2006 og 2007. Gjennomsnittstall for atte bruk

	2005	2006	2007
Salg av kylling kr	1 720 977	1 895 955	1 948 753
Salg av kylling stk	107 832	118 353	115 426
Salg av kylling kg	115 058	127 221	129 067
Gj.snitt per kylling kg	1,067	1,075	1,118
Innsatte kyllinger stk	111 197	122 683	118 845
Salgsinntekt per innsatt kylling kr	15,47	15,45	16,40
Tap av kylling %	3,1	3,5	2,9

Salgsinntekter per innsatt kylling varierer noe fra bruk til bruk, i 2005 er minste beløp kr 14,95 og høyeste kr 18,09. I 2006 er minste beløp kr 14,40 og høyeste kr 16,98. I 2007 varierte det mellom kr 15,56 og kr 18,57. Variasjonen skyldes at noen produsenter i enkelte år har hatt spesialproduksjon på enkelte innsett med produksjon av litt tyngre kyllinger. Framføringstida for et innsett ligger normalt på ca. 30 dager, en forlengelse av oppføringstida gjør at gjennomsnittsvektene øker raskt.

Maksimalt antall kyllinger som tillates produsert per år har vært 120 000 i alle disse tre årene.

De fleste brukene har en kapasitetsutnyttelse nær opp til konsesjonsgrensa. På grunn av utvidelse av kyllinghus hos et par produsenter har disse ikke klart å oppnå full produksjonskapasitet i enkelte år.

Distriktstilskudd for kyllingkjøtt utbetales til produsenter fra Hordaland og nordover, seks av brukene i denne undersøkelsen ligger i Trøndelag og har således fått utbetalt dette, noe som utgjør kr 0,20 per kg i disse årene. Avløsertilskudd blir som nevnt utbe-

talt på grunnlag av antall slaktekyllinger som blir slaktet i løpet av året. Tabell 2.2 gir en oversikt over utbetalt distriktstilskudd og avløsertilskudd for de tre årene.

Tabell 2.2 Utbetalt distriktstilskudd kyllingkjøtt, avløsertilskudd og sum produksjonsinntekter

	2005	2006	2007
Distriktstilskudd kyllingkjøtt	16 961	18 580	18 763
Avløsertilskudd	32 350	35 506	34 628
Sum produksjonsinntekter	1 770 288	1 950 041	2 002 144

2.2 Variable kostnader

De variable kostnadene i slaktekyllingproduksjon består i hovedsak av kostnader til innkjøpt kraftfôr, innkjøp av daggamle kyllinger, elektrisk strøm og oppvarming av kyllingfjøset, strø, veterinær, medisin, diverse forbruksartikler, forsikring av kyllingene og plukktrekk ved levering av kylling (leid hjelp til pålasting av kylling på lastebil).

Av de variable kostnadene utgjør kraftfôrkostnadene og innkjøp av kyllinger nesten 90 prosent av samla variable kostnader.

2.2.1 Kraftforkostnader

I tabell 2.3 gjengis en oversikt over kraftfôrkostnadene på de åtte brukene som var med i denne undersøkelsen, i form av totale kraftfôrkostnader og kraftfôrkostnader per innsatt kylling. Det er også tatt med en oversikt over fôrforbruket, målt i kg kraftfôr per kg produsert kyllingkjøtt.

Tabell 2.3 Kraftforkostnader, totalt og per innsatt kylling og forforbruk per kg kjøtt

	2005	2006	2007
Kraftforkostnader totalt, kr	816 710	873 322	880 402
Kraftforkostnader, kr per innsatt kylling	7,34	7,12	7,41
Forforbruk, kg kraftfôr per kg produsert kyllingkjøtt	2,34	2,28	2,22
Laveste forforbruk	2,23	2,14	2,12
Høyeste forforbruk	2,58	2,53	2,51

Det er vanlig å bruke tre forskjellige kraftfôrslag i løpet av oppfôringsperioden som nå ligger på ca. 30 dager. De kan benevnes som startfôr, vekstfôr og slutfôr, der startfôret utgjør ca. 5 prosent, vekstfôret ca. 80 prosent og slutfôret utgjør ca. 15 prosent av det totale fôrforbruket.

Vi ser at fôrforbruket har gått litt ned fra 2005 til 2007, fra 2,34 kg kraftfôr per kg kyllingkjøtt i 2005, 2,28 kg i 2006 til 2,22 kg kraftfôr per kg kyllingkjøtt. Variasjonen fra bruk til bruk er ikke stor, men hvert år er det ett eller to bruk som ligger en tanke over gjennomsnittsforbruket av kraftfôr, mens de andre brukene ligger like rundt gjennomsnittsforbruket. I 2005 og 2006 er det samme bruket som ligger høyest i fôrforbruk, mens dette bruket ligger nest høyest i 2007. Bruket som har lavest fôrforbruk var best i to av årene, og nest best i det tredje året. Årsaker til forskjell i fôrforbruk er vanskelig å fastslå, men er antakelig litt sammensatt.

Da kraftfôrkostnadene utgjør såpass stor andel av de variable kostnadene, er det selv-
sagt at god kontroll med denne kostnadsposten er av meget stor betydning.

2.2.2 Innkjøp av daggamle kyllinger

Produsentene får levert daggamle kyllinger fra et rugeri for videre oppfôring. Det største rugeriet er Samvirkekylling som har ca.50 prosent av markedet for daggamle kyllinger i Norge. Da det er forholdsvis få aktører i dette markedet, ligger prisen på daggamle kyllinger nokså likt hos de åtte brukene som er med i denne undersøkelsen. Alle kyllinger som brukes i produksjonen i dag, er av samme type, betegnet som ROSS 308. Tabell 2.4 viser antall innkjøpte kyllinger, kostnader for innkjøpte kyllinger totalt og per stk.

Tabell 2.4 Innkjøp av daggamle kyllinger, antall og kostnader

	2005	2006	2007
Innkjøpte kyllinger, stk	111 197	122 683	118 845
Innkjøpte kyllinger, kr totalt	446 368	481 998	477 037
Innkjøpte kyllinger, kr per stk	4,01	3,93	4,01

Prisen på innkjøpte kyllinger varierte fra kr 3,82 til kr 4,05 i 2005, fra kr 3,64 til kr 4,05 i 2006, og fra 3,83 til 4,07 i 2007.

2.2.3 Andre variable kostnader

Andre variable kostnader i slaktekyllingproduksjon er elektrisk strøm og oppvarming av kyllingfjøsset, strø, veterinær, medisin, diverse forbruksartikler, forsikring av dyr og plukktrekk ved levering av kylling (leid hjelp til opplasting av kyllinger som sendes til slakteri). Her er det med en del kostnader som vi vanligvis regner som faste, så som elektrisk strøm/oppvarming, forsikring av dyr, leid hjelp til opplasting. I slaktekyllingproduksjon blir de imidlertid regnet som variable kostnader. Definisjon på en variabel kostnad er en kostnad som i en gitt periode forandrer seg med omfanget av produksjonen, mens en fast kostnad er en kostnad som i en gitt periode ikke endrer seg nevneverdig med omfanget av produksjonen. Tabell 2.5 viser en oversikt over disse andre variable kostnadene.

Tabell 2.5 Andre variable kostnader i slaktekyllingproduksjon

	2005	2006	2007
Elektrisk strøm og oppvarming	50 115	55 356	54 269
Strø, veterinær, medisin, div.	16 393	18 676	19 993
Forsikring dyr	12 413	13 632	13 975
Plukktrekk (leid arb. ved levering)	41 802	45 922	45 171
Per innsatt kylling:			
Elektrisk strøm og oppvarming	0,45	0,45	0,46
Strø, veterinær, medisin, div.	0,15	0,15	0,17
Forsikring dyr	0,11	0,11	0,12
Plukktrekk	0,38	0,37	0,38
Sum variable kostnader totalt	1 383 801	1 488 906	1 490 847
Sum variable kostnader per innsatt kylling	12,44	12,13	12,55

2.3 Faste kostnader i kyllingproduksjon

For å få en oversikt over hvor mye hver enkelt bruker hadde investert i hus og teknisk utstyr til slaktekyllingproduksjon, ble det i samarbeid med brukerne beregnet anleggskostnader for kyllingfjøset og teknisk utstyr. Byggeåret ble også notert, og ut fra disse opplysningene kunne en beregne årlige avskrivninger for bygningene og det tekniske utstyret som var montert. Det eldste kyllingfjøset var fra 1996, flere var bygd i årene 2000 og 2001, mens to bruk hadde utvidet kyllingfjøset i 2005 og 2007 med bakgrunn i økningen i konsesjonsgrensene fra 80 000 til 120 000 slaktekyllinger i 2003. Som vi ser er det relativt nye hus hos alle brukerne som var med i denne undersøkelsen, og det vil naturlig nok påvirke størrelsen på vedlikeholdskostnadene på bygningene. For de første årene etter bygging vil naturlig nok vedlikeholdskostnadene være små. Størrelsen på kyllinghusene varierte fra 630 m² til 1100 m². For å nå opp til konsesjonsgrensa på 120 000 slaktekylling i året, hadde brukerne med de minste kyllingfjøsene flere innsett per år enn de med de største husene. Antall innsett per år kunne variere fra seks til ni.

Gjennomsnittlig balanseverdi av hus, innredninger og teknisk anlegg var ved utgangen av 2005 kr 1 487 562, ved utgangen av 2006 kr 1 418 826 og ved utgangen av 2007 kr 1 463 716. Kostnader med et nybygg for slaktekyllingproduksjon i dag kommer fort opp i over 4 mill. kr. (Kilde: Nortura og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, landbruksavd.)

I forbindelse med innsamling av regnskapsdata ble også brukerne intervjuet om de faste kostnadene som kunne relateres til slaktekyllingproduksjonen. Det er beregnet vedlikeholdskostnader til kyllingfjøset, avskrivninger på kyllingfjøset, forsikring for kyllingfjøset, kostnader til regnskapsføring og diverse til administrasjon og maskinleie (utkjøring av gjødsel). Ved beregning av avskrivninger er det tatt utgangspunkt i investert beløp på bygninger og teknisk utstyr i huset. For bygningene er det brukt 30 års avskrivningstid og på teknisk utstyr 15 års avskrivningstid. I tabell 2.6 er en oversikt over de faste kostnadene som ble registrert hos de åtte brukene som var med i denne undersøkelsen.

Tabell 2.6 Faste kostnader i slaktekyllingproduksjon, gjennomsnitt for åtte bruk, arene 2005–2007

	2005	2006	2007
Vedlikehold kyllingfjøs	11 250	11 250	11 250
Avskrivninger kyllingfjøs	76 062	76 585	81 860
Forsikring kyllingfjøs	11 400	11 400	11 400
Regnskap, admin., m.m.	15 000	15 000	15 000
Sum faste kostnader	113 712	114 235	119 510

Vedlikeholdskostnadene for kyllingfjøset er nokså små hos disse åtte brukerne, det kommer som tidligere nevnt av at de fleste har bygninger av forholdsvis ny dato, og det må derfor beregnes høyere vedlikeholdskostnader etter hvert som fjøsene blir eldre.

2.4 Arbeidsforbruket i kyllingproduksjon

Samtidig med innsamling av de økonomiske data fra kyllingprodusentene, ble det også samlet inn data for arbeidsforbruket i kyllingproduksjonen på det enkelte bruk gjennom intervju med brukerne. Det ble da tatt utgangspunkt i diverse arbeidsoperasjoner som vasking/klargjøring før innsett, innsetting av utstyr, røkterarbeid på forskjellige stadier i innsettet, arbeid i forbindelse med levering av kylling, utkjøring av gjødsel og diverse andre arbeidsoppgaver. En kom da fram til samla arbeidsforbruk på et innsett, multiplisert med antall innsett i året fikk en oversikt over samla arbeidsforbruk for produksjon av slaktekylling i løpet av et år. I tabell 2.7 gjengis en oversikt over arbeidsforbruket i kyllingproduksjon for årene 2005–2007. 1 årsverk = 1845 timer

Tabell 2.7 Arbeidsforbruket i slaktekyllingproduksjon, resultat er fra atte bruk 2005–2007

	2005	2006	2007
Arbeidsforbruk, timer	690	738	664
Arbeidsforbruk, årsverk	0,37	0,40	0,36
Variasjon, timer	330–1 000	385–1 035	350–920

Det er som nevnt tidligere litt forskjell i størrelsen på kyllingfjøsene, dermed får vi en del forskjeller i hvor mange kyllinger som kan settes inn på hvert innsett. Antall innsett per år kan derfor variere fra 6 til 9 for å produsere opp mot konsesjonsgrensa på 120 000 slaktekyllinger. Det er derfor naturlig at de med de eldste fjøsene og minst areal har det høyeste arbeidsforbruket da det er forholdsvis liten forskjell i arbeidsforbruket per innsett om man har 13 000 kyllinger eller 20 000. De nyeste og største fjøsene vil derfor ha en fordel sammenlignet med de eldste fjøsene når det gjelder omfanget av arbeidsforbruket, da de klarer seg med færre innsett per år for å fylle produksjonsmålet på 120 000 kyllinger. Ved beregning av lønnssevne per time vil dette naturligvis slå ut.

3 Resultatberegninger slaktekylling

I dette kapitlet er det beregnet dekningsbidrag, driftsoverskudd, familiens arbeidsfor-tjeneste og lønnsevne for slaktekyllingproduksjonen for årene 2005, 2006 og 2007. Ved beregning av rentekrav på innsatt kapital i produksjonen er det brukt samme rentesats for det aktuelle år som det er brukt i driftsgranskingene i jordbruket, 3 prosent for 2005, 4 prosent for 2006 og 5 prosent for 2007. Ved beregning av lønnsevne per time er det brukt et arbeidsforbruk som er beregnet for hver enkelt bruker med utgangspunkt i medgått tid på de forskjellige arbeidsoppgavene i løpet av et innsett. Nærmere orientering om hvordan arbeidsforbruket er beregnet er gitt i kapittel 2.4.

3.1 Dekningsbidragsberegninger

I tabell 3.1 er gjengitt dekningsbidragsberegninger for slaktekylling, totaltall for åtte bruk i perioden 2005–2007. I tabell 3.2 er gjengitt dekningsbidragsberegninger per inn-satt kylling for de samme brukene for perioden 2005–2007, for sammenlignings skyld er det tatt med dekningsbidragskalkyle fra Nortura fra oktober 2009. Dekningsbidrag er produksjonsinntekter minus variable kostnader

Tabell 3.1 Dekningsbidragsberegninger slaktekylling 2005–2007. Gjennomsnitt for åtte bruk. Totaltall

	2005	2006	2007
Produksjonsinntekter:			
Salg slaktekylling	1 720 977	1 895 955	1 948 753
Variable kostnader:			
Kraftforkostnader	816 710	873 322	880 402
Kjøp kylling	446 368	481 998	477 037
El.strøm/oppvarming	50 115	55 356	54 269
Strø, vtr., div. var.kostnader	16 393	18 676	19 993
Forsikring dyr	12 413	13 632	13 975
Plukktrekk	41 802	45 922	45 171
Sum variable kostnader	1 383 801	1 488 906	1 490 847
Dekningsbidrag	337 176	407 049	457 906

Tabell 3.2 Dekningsbidragsberegning slaktekylling 2005–2007 og kalkyle fra Nortura per oktober 2009. Per innsatt kylling

	2005	2006	2007	Nortura Oktober 2009
Innsatte kyllinger	111 197	122 683	118 845	120 000
Produksjonsinntekter:				
Salg slaktekylling	15,47	15,45	16,40	18,52
Variable kostnader:				
Kraftforkostnader	7,34	7,12	7,41	9,74
Kjøp kylling	4,01	3,93	4,01	4,70
El.strøm/oppvarming	0,45	0,45	0,46	0,50
Strø, vetr., div. var.kostnader	0,15	0,15	0,17	0,65
Forsikring dyr	0,11	0,11	0,12	0,15
Plukktrekk	0,38	0,37	0,38	0,48
Sum variable kostnader	12,44	12,13	12,55	16,22
Dekningsbidrag	3,03	3,32	3,85	2,30

Som tabellen viser har disse brukene hatt økning i dekningsbidraget fra 2005 til 2007. Spesielt 2007 ble et meget godt år med et dekningsbidrag per innsatt kylling på kr 3,85. I dekningsbidragsberegningene er alle tilskudd holdt utenfor. Markedsforholdene for kyllingslakt endret seg fra høsten 2008. Kalkylen fra Nortura fra oktober 2009 viser dekningsbidrag per innsatt kylling på kr 2,30. Selv om inntektene fra salg av kylling har gått noe opp, er det større vekst i variable kostnader, spesielt kraftforkostnader og kjøp av daggamle kyllinger.

Det er ganske stor variasjon som ligger bak gjennomsnittlig dekningsbidrag i 2005, 2006 og 2007. I 2005 varierte dekningsbidrag per slaktekylling fra kr 2,10 til kr 4,51. I 2006 var det en variasjon fra kr 2,72 til kr 4,17 og i 2007 var det en variasjon fra kr 2,71 til kr 5,33 i dekningsbidrag per slaktekylling.

3.2 Driftsoverskudd, arbeidsfortjeneste og lønnsevne

De ulike resultatmålene er definert slik:

Driftsoverskudd = Produksjonsinntekter minus kostnader

Arbeidsfortjeneste = Driftsoverskudd fratrukket kalkulert rente av eiendelene i jordbruket. Dette viser hva familien har igjen som godtgjørelse for egen arbeidsinnsats og for innsatsen til eventuelt ubetalt leid arbeidskraft.

Lønnsevne = Forteller hvor mye jordbruket kan betale for samlet arbeidsinnsats når all kapital har fått sin godtgjøring. Den angis i kroner per bruk eller kroner per time.

Tabell 3.3 Resultatberegning for slaktekylling for arene 2005– 2006. Atte bruk. For sammenligning er det tatt med data fra Norturakalkylen fra oktober 2009 og et nybygg for kyllinger til kr 4 200 000

	2005	2006	2007	Oktober 2009 Norturakalkyle
Driftsoverskudd	272 775	346 900	391 787	131 444
Renter på innsatt J-aktiva	42 412	58 128	72 064	84 000
Rentesats	3 %	4 %	5 %	4 %
Familiens arbeidsfortjeneste	230 363	288 772	319 723	47 444
Leid arbeid	41 802	45 922	45 171	57 000
Lønnsevne	272 165	334 694	364 894	105 044
Lønnsevne per time	394	454	550	159

Tabell 3.3 viser høye tall for lønnsevne per time på disse åtte brukene i 2005–2007. Tall fra NILFs driftgranskinger for 2007 viser at svineprodusentene hadde en lønnsevne per time på kr 158, Melkeproduksjon hadde en lønnsevne per time på kr 92. Hovedårsaken ligger i at det har vært produsert under svært gunstige markedsmessige forhold i disse årene, markedet har vært i stadig økning og en har greid å ta ut en god pris i alle disse tre årene. Flesteparten av de åtte brukene som er med i denne undersøkelsen, har drevet godt, de har ikke hatt uhell av betydning i produksjonen selv om enkelte har hatt litt høyt tap av dyr på enkeltinnsett. Produksjon av slaktekylling er forbundet med en viss risiko og usikkerhet, så det er en faktor som må vektlegges når resultatene her skal sammenlignes med andre produksjoner som har langt mindre risiko. Til slutt må det også nevnes at arbeidsforbruket i slaktekyllingproduksjon er lavt, hos disse åtte brukene har det gått med fra 330 til 1 035 timer for å produsere opp mot 120 000 slakt per år, antall årsverk er i gjennomsnitt 0,37 i 2005, 0,4 i 2006 og 0,36 i 2007.

Norturakalkylen fra oktober 2009 brukt på et nybygget kyllinghus viser hvor følsom denne produksjonen er for endringer både på inntekts- og kostnadssida. Spesielt vil selv små endringer i kraftfôrprisen slå sterkt ut da kraftfôret utgjør over 60prosent av de variable kostnadene. Når det også har vært økning i prisen på daggamle kyllinger og kostnader til strø og diverse andre variable kostnader, så blir beregna driftsoverskudd vesentlig svekka og lønnsevne per time blir lavere, her beregnet til kr 159 per time.

Av andre usikkerhetsfaktorer kan også nevnes korte leveringskontrakter, ned mot ett års kontraktstid har enkelte slakterier operert med.

Andre risikofaktorer ved produksjonen er at en til hver tid har kontroll med temperatur og luftfuktighet i kyllinghuset.

4 Sammendrag

Produksjon av slaktekylling har økt sterkt de senere år. Fra 2004 økte antall bruk som produserte slaktekylling fra 511 til 637 i 2008. Antall leverte slaktekyllinger økte fra 42,2 mill. til 61 mill. i samme periode. Sterk økning i forbruket av kylling har ført til at det ikke har vært problemer med avsetningen, først på høsten 2008 opplevde vi en overdekning av slaktekylling i forhold til forbruket med de vanskeligheter det førte med seg. For årene 2005, 2006 og 2007 ble det samlet inn regnskap fra åtte bruk som produserte slaktekylling slik at en kunne få bedre innsikt i økonomiske og andre produksjonsmessige forhold knyttet til slaktekyllingproduksjon. En fikk oversikt over produksjonsinntekter, variable og faste kostnader, investeringskostnader samt arbeidsforbruket i slaktekyllingproduksjonen.

Produksjonsinntektene i denne produksjonen består i hovedsak av salgsinntektene av slaktekylling, enkelte strøk av landet har et distriktstilskudd per kg kjøtt og det er også refusjon av avløserutgifter. Produksjonsinntektene for disse åtte brukene var i gjennomsnitt kr 1 770 228 i 2005, kr 1 950 041 i 2006 og kr 2 002 144 i 2007.

De variable kostnadene består av kraftfôrkostnader, innkjøp av daggammel kylling, elektrisk strøm og oppvarming av kyllingfjøset, strø, veterinær, medisin, diverse forbruksartikler, forsikring av kyllingene og leid hjelp til pålasting av kyllingene ved levering. Kraftfôrkostnadene og innkjøp av daggamle kyllinger utgjør nesten 90 prosent av samla variable kostnader.

Per innsatt kylling er det produksjonsinntekter på kr 15,47 i 2005, kr 15,45 i 2006 og kr 16,40 i 2007. Sum variable kostnader per innsatt kylling var kr 12,44 i 2005, kr 12,13 i 2006 og kr 12,55 i 2007. Beregningene av dekningsbidrag per innsatt kylling viser kr 3,03 i 2005, kr 3,32 i 2006 og kr 3,85 i 2007. Det er spesielt produksjonsinntektene som har økt fra 2005 til 2007, men også kraftfôrkostnadene har vært økende i samme periode. I dekningsbidragsberegningene er alle tilskudd holdt utenfor.

De faste kostnadene er i stor grad knyttet til kyllingfjøset, der avskrivningene utgjør den aller største delen av kostnadene. Der vi ikke hadde spesifiserte investeringskostnader for bygninger og teknisk utstyr i fjøset, ble dette beregnet i samråd med brukeren på hvert enkelt bruk. De fleste kyllingfjøsene var bygd i løpet av den siste 10-årsperioden, det eldste fra 1996 og det nyeste utvidet i 2007. Variasjon i størrelse var fra 630 m² til 1100 m² grunnflate. Gjennomsnittlig balanseverdi lå litt under 1,5 mill. kr i alle disse tre årene. Et nybygg for slaktekylling vil i dag fort komme opp i over 4 mill. kr. Sum faste kostnader ble beregnet til kr 113 712 i 2005, kr 114 235 i 2006 og kr 119 510 i 2007. Vedlikeholdskostnadene for kyllingfjøset hos disse brukerne var nokså lave fordi fjøsene var forholdsvis nye.

Det ble deretter beregnet driftsoverskudd for slaktekyllingproduksjonen, resultat for familiens arbeidsfortjeneste og lønnsevne totalt og per time. I alle tre årene var det god lønnsomhet i produksjonen, spesielt var 2007 et godt år med en lønnsevne per time på kr 550. En kalkyle fra Nortura fra oktober 2009 viser langt dårligere økonomi, lønnsevne per time er her beregna til kr 159. Dette skyldes i hovedsak vanskeligere markedsforhold for kylling, sterk økning i kraftfôrprisen og prisen på daggamle kyllinger.

Arbeidsforbruket i slaktekyllingproduksjonen ble fastsatt gjennom intervju med brukerne, og det viste seg at for de aller fleste var arbeidsforbruket lavt sammenlignet med andre produksjoner i jordbruket. Gjennomsnittlig arbeidsforbruk var 690 timer eller 0,37 årsverk i 2005, 738 timer eller 0,4 årsverk i 2006 og 664 timer eller 0,36 årsverk i 2007.